Õiguskantsler

Teie nr

Sotsiaalkindlustusamet
info@sotsiaalkindlustusamet.ee

Meie 03.09.2026 nr 7-4/261748/2607225

Rahvastikuregistrisse andmete andmine

Austatud peadirektor

Õiguskantsleri poole pöördus [ ] murega, et ta on saanud Sotsiaalkindlustusametilt ja rahvastikuregistrist vastukäivat teavet selle kohta, kas tema Soomes sündinud lapse [ ] isa andmed on rahvastikuregistrisse kantud või mitte.

Sotsiaalkindlustusametilt ja Siseministeeriumilt selgitusi küsides selgus, et [ ] isa andmeid rahvastikuregistris ei olnud. Sotsiaalkindlustusamet maksis lapse isale perehüvitisi Soomes välja antud sünnitunnistuse ja isaduse tuvastamise otsuse alusel, mille isa esitas ametile 202[ ]. aasta juunis. Sotsiaalkindlustusamet ei edastanud Soomes välja antud dokumente rahvastikuregistrisse, vaid selgitas vanematele, et nad peavad seda ise tegema.

[ ] isa andmed kanti rahvastikuregistrisse tänavu augustis, kui õiguskantsleri nõunik edastas avaldaja nõusolekul Siseministeeriumile Soomes tehtud isaduse tuvastamise otsuse.

Leian, et Sotsiaalkindlustusamet ei toiminud õiguspäraselt, kui jättis talle esitatud välisriigi dokumendid rahvastikuregistrisse edastamata. Rahvastikuregistri seaduse (RRS) järgi on Sotsiaalkindlustusamet rahvastikuregistri andmeandja, kes peab muu hulgas andma rahvastikuregistrisse andmed talle esitatud välisriigis koostatud perekonnaseisudokumendi kohta (§ 28, § 29 lg 2). Sotsiaalkindlustusamet oleks pidanud Soomes välja antud dokumendid, mis ametile esitati, edastama rahvastikuregistrisse.

Palun Sotsiaalkindlustusametil järgida rahvastikuregistri seaduses sätestatut ja edaspidi edastada välisriigis koostatud ja ametile esitatud perekonnaseisudokumendid rahvastikuregistrisse. Kui Sotsiaalkindlustusametil on [ ] kohta veel välisriigis väljaantud dokumente, mille andmeid pole rahvastikuregistrisse kantud, palun need viivitamata edastada rahvastikuregistri volitatud töötajale.

Asjaolud

1. [Avaldajal] sündis Soomes 202[ ]. aasta [ ] [laps].

2. [Lapse] sünniandmed kanti Eesti rahvastikuregistrisse [ ] 202[ ]. aastal. Siseministeeriumi selgituste kohaselt oli kande aluseks [ ] 202[ ]. aasta väljavõte Soome digi- ja

rahvastikuregistrist. Väljavõtte esitas rahvastikuregistrisse andmete kandmiseks Eesti Politsei- ja Piirivalveamet isikut tõendava dokumendi menetluse käigus. Väljavõtte alusel seoti Eesti rahvastikuregistris lapse andmed ema andmetega. Isa andmetega lapse andmeid ei seotud, sest väljavõttes isa kohta andmeid ei olnud.

3. 202[ ]. aasta märtsis pöördus Sotsiaalkindlustusameti poole Soome sotsiaalkindlustusamet Kela, et kindlaks määrata, kumb riik peab maksma [ ] perele perehüvitisi. Selline menetluse kord on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 883/2004. Järgnenud teabevahetuse käigus kinnitas Kela Eesti Sotsiaalkindlustusametile, et [ ] isa ja seaduslik eestkostja (ingl *legal guardian*) on [ ].

4. Kelalt saadud info põhjal teatas Sotsiaalkindlustusamet sama aasta maikuus [ ]le, et tal on õigus taotleda seoses lapse sünniga Eestist peretoetusi. [ ] esitas isaduse tõendamiseks Sotsiaalkindlustusametile lapse sünnitunnistuse ja isaduse tuvastamise otsuse, mille oli teinud Soome digi- ja rahvastikuregister [ ] 202[ ]. aastal. Isaduse tuvastamise otsuse aluseks on isaduse omaksvõtt.

5. Ühtlasi teatas [ ] Sotsiaalkindlustusametile, et soovib rahvastikuregistris lapse andmed korda saada ja edastab selleks vajalikud dokumendid. Sotsiaalkindlustusamet vastas talle, et lapse andmete kandmiseks Eesti rahvastikuregistrisse tuleb pöörduda kohaliku omavalitsuse poole, Sotsiaalkindlustusamet ei saa seda teha.

6. 202[ ]. aastal taotles [avaldaja] rahvastikuregistrist [ ] isa elukoha andmeid, et esitada kohtule elatise nõue. Rahvastikuregistrist vastati avaldajale, et registrisse on kantud ainult ema kui lapse ainsa hooldusõigusliku vanema andmed ning et isa andmeid registris pole. Kui lapse ema selle kohta Sotsiaalkindlustusametilt selgitust küsis, öeldi talle, et amet kasutab rahvastikuregistri andmeid, ent kliendinõustajal pole võimalik vaadata registri alusdokumente. Sotsiaalkindlustusametist selgitati veel lapse emale, et lapsetoetuse määramine lapse isale viitab sellele, et süsteemis on ta lapsevanemana registreeritud.

7. 2026. aasta juulis pöördus avaldaja õiguskantsleri poole, kuna kaks riigiasutust olid andnud samale küsimusele vastukäivaid vastuseid ja suunanud teda ühest asutusest teise. [Avaldaja] soovis välja selgitada, miks pole Eesti rahvastikuregistris andmeid Soomes tuvastatud isaduse kohta ning kuidas saaks olukorra õigesti lahendada.

8. [ ] isa andmed kanti rahvastikuregistrisse 2026. aasta 12. augustil pärast seda, kui õiguskantsleri nõunik edastas avaldaja nõusolekul Siseministeeriumile Sotsiaalkindlustusametilt saadud Soome digi- ja rahvastikuregistri isaduse tuvastamise otsuse.

Sotsiaalkindlustusamet kui rahvastikuregistri andmeandja

9. Lapse isa andmed kantakse isikuandmetena rahvastikuregistrisse (RRS § 21 lg 1 p 15, perekonnaseisutoimingute seaduse (PSTS) § 22 lg 1 p 3). Kui lapse sünni registreerib Eesti perekonnaseisuasutus, kantakse isa isikukood rahvastikuregistrisse lapse sünni registreerimisel (RRS § 22 lg 1 p 3). Avalduse lapse sünni registreerimiseks peab esitama lapse seaduslik esindaja (RRS § 23 lg 1). Kui lapse sünd on registreeritud välisriigis, peab lapse seaduslik esindaja esitama Eesti perekonnaseisuametile vajalikud dokumendid, et lapse andmed saaks kanda Eesti rahvastikuregistrisse (RRS § 50 lg 2). Seega vastutab selle eest, et lapse andmed rahvastikuregistris oleksid õiged ja ajakohased, eelkõige lapse seaduslik esindaja.

10. Rahvastikuregistri seadus näeb ette, et andmete õigsuse huvides peavad ka riigiasutused tagama, et registrisse kantud andmed vastaksid tegelikkusele (§ 28). Muu hulgas sätestab seadus, et rahvastikuregistrisse peab andmeid andma isik või asutus, kes kasutab avaliku ülesande täitmisel välisriigis välja antud dokumenti, mille alusel saab registrisse andmeid lisada, neid muuta või täpsustada (RRS § 28, § 29 lg 2, perekonnaseisuandmete puhul lisaks PSTS § 16[1] lg 2). Isik või asutus peab sellise dokumendi rahvastikuregistrisse edastama kolme tööpäeva jooksul dokumendi kasutamisest arvates (RRS § 30 lg 3).

11. Vabariigi Valitsuse määrusega[1] (edaspidi: VV määrus) on kindlaks määratud, mis asutused ja isikud rahvastikuregistrisse andmeid edastavad ning mis andmed tuleb registrisse anda. Määruse kohaselt peab Sotsiaalkindlustusamet rahvastikuregistrisse andma talle esitatud välisriigis koostatud perekonnaseisudokumendi andmed ja sellega seotud andmed (§ 47 lg 1). Perekonnaseisudokument, milles on lapse isa andmeid, on näiteks sünnidokument ja isaduse omaksvõttu tõendav dokument (VV määruse § 22 punktid 1 ja 6). Nende andmete hulgas, mida Sotsiaalkindlustusamet peab rahvastikuregistrisse edastama, on ka lapse isa ja hooldusõiguse andmed (VV määruse § 39 lg 6 p 2).

12. Välisriigi dokument tuleb edastada digitaalselt registri volitatud töötlejale (VV määruse § 40 lg 2). Ingliskeelset dokumenti ei pea eesti keelde tõlkima (PSTS § 6 lg 5, VV määruse § 40 lg 2). Sündi ja vanemlust tõendavad Euroopa Liidu liikmesriigi avalikud dokumendid ja nende kinnitatud ärakirjad ei pea olema legaliseeritud ega apostillitud (PSTS § 6 lg 3 p 1, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1191[2] art 2 lg 1 punktid a ja i; art 4).

Andmeandja kohustuse eiramine

13. Sotsiaalkindlustusameti selgituste kohaselt esitas [ ] isa oma isadust tõendavad dokumendid ametile 202[ ]. aasta 2. juunil. Dokumentide hulgas olid Soome digi- ja rahvastikuregistrist saadud isaduse tuvastamise otsus ja [ ] Soome sünnitunnistus.

14. Õiguskantslerile esitatud avaldusest ja Siseministeeriumi selgitustest nähtub, et rahvastikuregistris ei olnud sel ajal [ ] isa andmeid. RRS-i ja VV määruse kohaselt oleks Sotsiaalkindlustusamet seetõttu pidanud ise need andmed rahvastikuregistrisse edastama. Sotsiaalkindlustusamet seda ei teinud. Seega jättis Sotsiaalkindlustusamet oma kohustuse täitmata.

15. Lisaks eksitas Sotsiaalkindlustusamet lapse vanemaid, kui selgitas neile, et rahvastikuregistrisse kantavad andmed tuleb neil endil korrastada, ning väitis, et Sotsiaalkindlustusamet seda teha ei saa. Selline eksitamine ei ole kooskõlas hea halduse tavaga. Haldusmenetluse seaduse järgi viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele (§ 5 lg 2). Halduse toiming peab olema kohane, vajalik, seatud eesmärgi suhtes proportsionaalne ning kooskõlas õigusaktidega (HMS § 3 lg 2, § 107 lg 1).

16. RRS näeb ette, et Sotsiaalkindlustusamet peab talle esitatud Soomes koostatud dokumendid ise rahvastikuregistrisse edastama. Seetõttu ei olnud põhjust vanematele väita, et vanemad peavad andmete rahvastikuregistrisse kandmiseks ise registriga suhtlema. Ka vanemad olid

[1] Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määrus nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“.
[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/1191, 6. juuli 2016, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012.

kohustatud vajalikud dokumendid Eesti perekonnaseisuasutusele esitama (PSTS § 50 lg 2), kuid see ei vabasta Sotsiaalkindlustusametit andmeandja kohustusest. Korrektne olnuks, kui Sotsiaalkindlustusamet oleks talle esitatud dokumendid rahvastikuregistrisse edastanud ja sellest dokumendi esitajat teavitanud. Teavituses oleks amet saanud dokumentide esitajale selgitada, et RRS-i kohaselt peab ka tema esitama rahvastikuregistrisse perekonnaseisuandmete muudatusi kinnitavad või tuvastavad dokumendid.

17. Praeguseks on [ ] isa andmed kantud rahvastikuregistrisse. Neid andmeid ei pea Sotsiaalkindlustusamet enam rahvastikuregistrisse edastama. Kui aga Sotsiaalkindlustusametil on [ ] kohta veel mingeid välisriigis välja antud dokumente, mille andmeid pole rahvastikuregistrisse saadetud, siis edastage need palun viivitamata rahvastikuregistri volitatud töötajale.

18. Palun viige Sotsiaalkindlustusameti halduspraktika kooskõlla rahvastikuregistri seadusega. Ametil tuleb edastada välisriigis koostatud ja ametile esitatud perekonnaseisudokumendi andmed ja sellega seotud andmed rahvastikuregistrisse.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: avaldaja, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium

Anne Haller 693 8404
anne.haller@oiguskantsler.ee